

วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

2.1.1 การเก็บข้อมูล

2.1.1.1 การเตรียมแบบฟอร์มที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้แบบ
ฟอร์มที่วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ (2535) ใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งมีลักษณะดังนี้
ตารางที่ 1 แบบฟอร์มที่ใช้กรอกข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล		
อายุ		
อาชีพ		
ที่อยู่		
ความหมาย	คำเรียกญาติ	หมายเหตุ
Fa		
Mo		
FaBr (o)		
FaBr (y)		
FaSi (o)		
FaSi (y)		
etc.		

แบบฟอร์มนี้จะแบ่งเป็น 3 ช่อง ดังนี้ คือ

ช่องที่ 1 "ความหมาย" เป็นช่องที่บรรจุรายการความหมายของคำเรียกญาติ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลทั้งหมด โดยใช้อักษรย่อภาษาอังกฤษแทนการอธิบายความหมาย เช่น

Fa	มาจาก	Father	หมายถึง	พ่อ
Mo	"	Mother	"	แม่
Br	"	Brother	"	พี่/น้องผู้ชาย
Si	"	Sister	"	พี่/น้องผู้หญิง
So	"	Son	"	ลูกชาย
Da	"	Daughter	"	ลูกสาว
O	"	Older	"	อายุมากกว่า
Y	"	Younger	"	อายุน้อยกว่า
Wi	"	Wife	"	ภรรยา
Hu	"	Husband	"	สามี เป็นต้น

และในการอ่านความหมายจะต้องอ่านจากข้างหลังมาข้างหน้า เช่น

Fa Fa Fa	หมายถึง	พ่อของพ่อของพ่อ
Mo Fa Fa	"	พ่อของพ่อของแม่
Fa (O) Br Wi	"	ภรรยาของพี่ชายของพ่อ
Mo (Y) Si Hu	"	สามีของน้องสาวของแม่ เป็นต้น

ความหมายที่เตรียมไว้ในช่องนี้ ถือเป็นความหมายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากสมมติฐานว่าคำเรียกญาติจะต่างกันโดยมิติแห่งความแตกต่าง 6 ประการ คือ ความแตกต่างทางรุ่นอายุ ความแตกต่างทางสายเลือด ความแตกต่างทางอายุ ความแตกต่างทางเพศ ความแตกต่างทางฝ่ายพ่อ/แม่ และความแตกต่างทางการแต่งงาน

ช่องที่ 2 "คำเรียกญาติ" เป็นช่องที่ใช้บันทึกคำเรียกญาติ โดยเขียนด้วยสัทอักษรที่ได้จากจุดเก็บข้อมูลนั้น ๆ เช่น คำเรียกญาติว่า tia3 ตรงกับความหมาย Fa, ma72 ตรงกับความหมาย Mo เป็นต้น

ช่องที่ 3 "หมายเหตุ" เป็นช่องที่ใช้บันทึกลักษณะหรือข้อสังเกตบางประการที่สำคัญ ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป เช่น Fa อาจจะมีคำเรียกญาติเป็น tia3 หรือ cek 2 เป็นต้น

2.2 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดจุดเก็บข้อมูล 5 จุด คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และเกาะปู้นัง

สำหรับในประเทศไทยผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในเขต 4 จังหวัดภาคใต้ของประเทศ คือ จ.กระบี่ จ.ตรัง จ.พังงา และ จ.ภูเก็ต ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมากและเป็นชุมชนใหญ่เมื่อเทียบกับทางภาคอื่นของไทย

ส่วนเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในเกาะปู้นัง ประเทศมาเลเซีย เพราะผู้วิจัยได้เดินทางไปสำรวจพื้นที่บริเวณคาบสมุทรของประเทศมาเลเซียมาก่อนทำการวิจัย และพบว่าชาวจีนฮกเกี้ยนในพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนใหญ่ แต่จะอยู่กันกระจัดกระจายออกไป แต่สำหรับในเกาะปู้นัง ชาวจีนฮกเกี้ยนจะตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนใหญ่ และได้อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวมาเป็นเวลานาน นอกจากนั้นยังพบว่าไม่ค่อยมีการอพยพโยกย้าย

ในการเก็บข้อมูลได้เลือกเพียง 1 จุดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นตัวแทนภาษาจีนฮกเกี้ยนซึ่งพูดในแต่ละจังหวัด จึงต้องมีวิธีสุ่มหาจุดเก็บข้อมูลให้เหมาะสม และในการเลือกจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งขั้นตอนต่อไปนี้

1. จับสลากรายชื่อตำบลที่เป็นชุมชนฮักเกียนขนาดใหญ่ ของ จ.กระบี่ จ.ตรัง จ.พังงา และ จ.ภูเก็ต ขึ้นมา 1 ครั้ง
2. เมื่อได้ชื่อตำบลในแต่ละจังหวัดดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะจับสลากรายชื่อหมู่บ้านของแต่ละตำบลขึ้นมา
3. เมื่อได้ชื่อหมู่บ้านของแต่ละตำบลแล้ว ผู้วิจัยจะถือตำบลนั้นเป็นตัวแทนของแต่ละจุดเก็บข้อมูล
4. ในแต่ละหมู่บ้านซึ่งถือเป็นจุดเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะเลือกเอาครอบครัวจีนฮักเกียนที่มีขนาดใหญ่ของแต่ละจุดมาจุดละ 1 ครอบครัว
5. ต่อมาผู้วิจัยจับสลากรายชื่อพื้นที่หรือบริเวณในเกาะปีนังที่มีคนจีนฮักเกียนอาศัยอยู่เป็นชุมชนใหญ่ ขึ้นมา 1 ครั้ง
6. เมื่อได้ชื่อของบริเวณดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยก็จะเลือกเอาครอบครัวจีนฮักเกียนที่มีขนาดใหญ่มา 1 ครอบครัว ซึ่งถือเป็นตัวแทนของจุดเก็บข้อมูลในเกาะปีนัง
7. เมื่อได้จุดเก็บข้อมูลตามที่ต้องการทั้งใน 4 จังหวัดและในเกาะปีนังแล้ว ผู้วิจัยก็จะเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล

จากการจับสลากและคัดเลือกจุดเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รายชื่อจุดเก็บข้อมูลทั้ง 4 จังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทย ดังนี้คือ

1. บ้านเหนือคลอง ตำบลเหนือคลอง กิ่งอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่
2. บ้านทับเที่ยง ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
3. บ้านถ้ำน้ำผุด ตำบลถ้ำน้ำผุด อำเภอเมือง จังหวัดพังงา
4. บ้านบางเหนียว ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

สำหรับจุดเก็บข้อมูลในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซียนั้น จาก การจับฉลากและคัดเลือกนั้น ผู้วิจัยได้รายชื่อจุดเก็บข้อมูล คือ ครอบครวที่ อาศัยอยู่บนถนน Cannon Street บริเวณ Cannon Square ในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย

เพื่อช่วยให้เข้าใจคนจีนฮกเกี้ยนและลักษณะของชุมชนจีนฮกเกี้ยนดี ยิ่งขึ้นผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงภูมิหลังของชุมชนฮกเกี้ยนที่ศึกษาทั้ง 5 ถิ่น คือ ชุมชนฮกเกี้ยนใน จ.กระบี่ จ.ตรัง จ.พังงา และ จ.ภูเก็ต และใน เกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ตามลำดับ

จุดเก็บข้อมูลที่ 1 (จังหวัดกระบี่)

จำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดกระบี่มี 277,000 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกระบี่สามารถจำแนก ตามเชื้อชาติเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

<u>เชื้อชาติ</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
ไทย	45
ไทยมุสลิม	39
จีน	15 (คนจีนฮกเกี้ยน 11 % คนจีนแต้จิ๋ว 4 %)
อื่น ๆ	1
ประชากรทั้งหมด	100

จากเปอร์เซ็นต์ของคนจีนฮกเกี้ยน 11 % นี้ จะมีคนจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านเหนือคลอง ตำบลเหนือคลอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ชุมชนนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่มากเมื่อเทียบกับบริเวณอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงเลือกเป็นตัวแทนของจุดเก็บข้อมูลในจังหวัดกระบี่ อย่างไรก็ตามยังมีบริเวณอื่นอีกที่คนจีน

ฮักเกียนตั้งถิ่นฐานอยู่ แต่จะอยู่กันอย่างกระจัดกระจายและเบาบางมาก เช่น บริเวณปะกาไส บ้านคลองชาน บ้านกระปี่น้อย บ้านคลองท่อม บ้านคลองพน บ้านคลองเขม่า และบ้านปากน้ำ เป็นต้น

จุดเก็บข้อมูลที่ 2 (จังหวัดตรัง)

จำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดตรัง มี 528,000 คน

จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตรังสามารถจำแนกตามเชื้อชาติเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

<u>เชื้อชาติ</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
ไทย	56
จีน	23 (คนจีนฮักเกียน 11 % คนจีนแต้จิ๋ว 12 %)
ไทยมุสลิม	18
อื่น ๆ	3
ประชากรทั้งหมด	100

จากเปอร์เซ็นต์ของคนจีนฮักเกียนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดตรัง 11% นั้น จะมีคนจีนฮักเกียนตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านทับเที่ยง ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง ซึ่งผู้วิจัยเลือกเป็นจุดเก็บข้อมูลในครั้งนี้อยู่เป็นชุมชนใหญ่ เมื่อเทียบกับบริเวณอื่น ๆ ที่มีคนจีนฮักเกียนตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างกระจัดกระจาย และเบาบางมาก เช่น บริเวณบ้านบางรัก บ้านนาตาล่วง บ้านย่านตาขาว บ้านห้วยยอด และบ้านกันตัง เป็นต้น

จุดเก็บข้อมูลที่ 3 (จังหวัดพังงา)

จำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดพังงา มี 210,000 คน

จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพังงาสามารถจำแนกตามเชื้อชาติเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

<u>เชื้อชาติ</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
ไทย	51
ไทยมุสลิม	37
จีน	9 (คนจีนฮกเกี้ยน 6 % คนจีนแต้จิ๋ว 3 %)
อื่น ๆ	3
ประชากรทั้งหมด	100

จากเปอร์เซ็นต์ของคนจีนฮกเกี้ยน 6% นั้น จะมีบริเวณที่คนจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนใหญ่ และผู้วิจัยเลือกเป็นจุดเก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือบริเวณบ้านถ้ำน้ำผุด ตำบลน้ำผุด จังหวัดพังงา แต่ก็มีบางบริเวณที่คนจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่ แต่มีจำนวนเบาบางและกระจัดกระจาย และเบาบางมาก เช่น บริเวณบ้านกระโสม บ้านตะกั่วป่า บ้านทับปุด และบ้านโคกกลอย เป็นต้น

จุดเก็บข้อมูลที่ 4 (จังหวัดภูเก็ต)

จำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต มี 166,000 คน

จากจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตสามารถจำแนกตามเชื้อชาติเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

<u>เชื้อชาติ</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
จีน	47 (คนจีนฮกเกี้ยน 43 % คนจีนแต้จิ๋ว 4%)
ไทย	32
ไทยมุสลิม	18
อื่น ๆ	3
ประชากรทั้งหมด	100

จากเปอร์เซ็นต์ของคนจีนฮกเกี้ยน 43% นั้น พบว่าบริเวณที่พวกเขาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนใหญ่ และผู้วิจัยเลือกเป็นจุดเก็บข้อมูล คือบริเวณบ้านบางเหนียว ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต บริเวณที่พวกเขาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนเล็กและค่อนข้างกระจัดกระจายก็มี เช่น บริเวณบ้านตลาดเหนือ บ้านรัชฎา บ้านวิชิต บ้านฉลอง บ้านกลาง เป็นต้น

จุดเก็บข้อมูลที่ 5 (เกาะปื๊นง)

จำนวนประชากรทั้งหมดในเกาะปื๊นงสามารถจำแนกตามเชื้อชาติเป็นเปอร์เซ็นต์ได้ดังนี้

<u>เชื้อชาติ</u>	<u>อัตราร้อยละ</u>
จีน	70 (คนจีนฮกเกี้ยน 40 % คนจีนแต้จิ๋ว 30%)
มาเลย์	20
อินเดีย	10
ประชากรทั้งหมดคิดเป็น	100

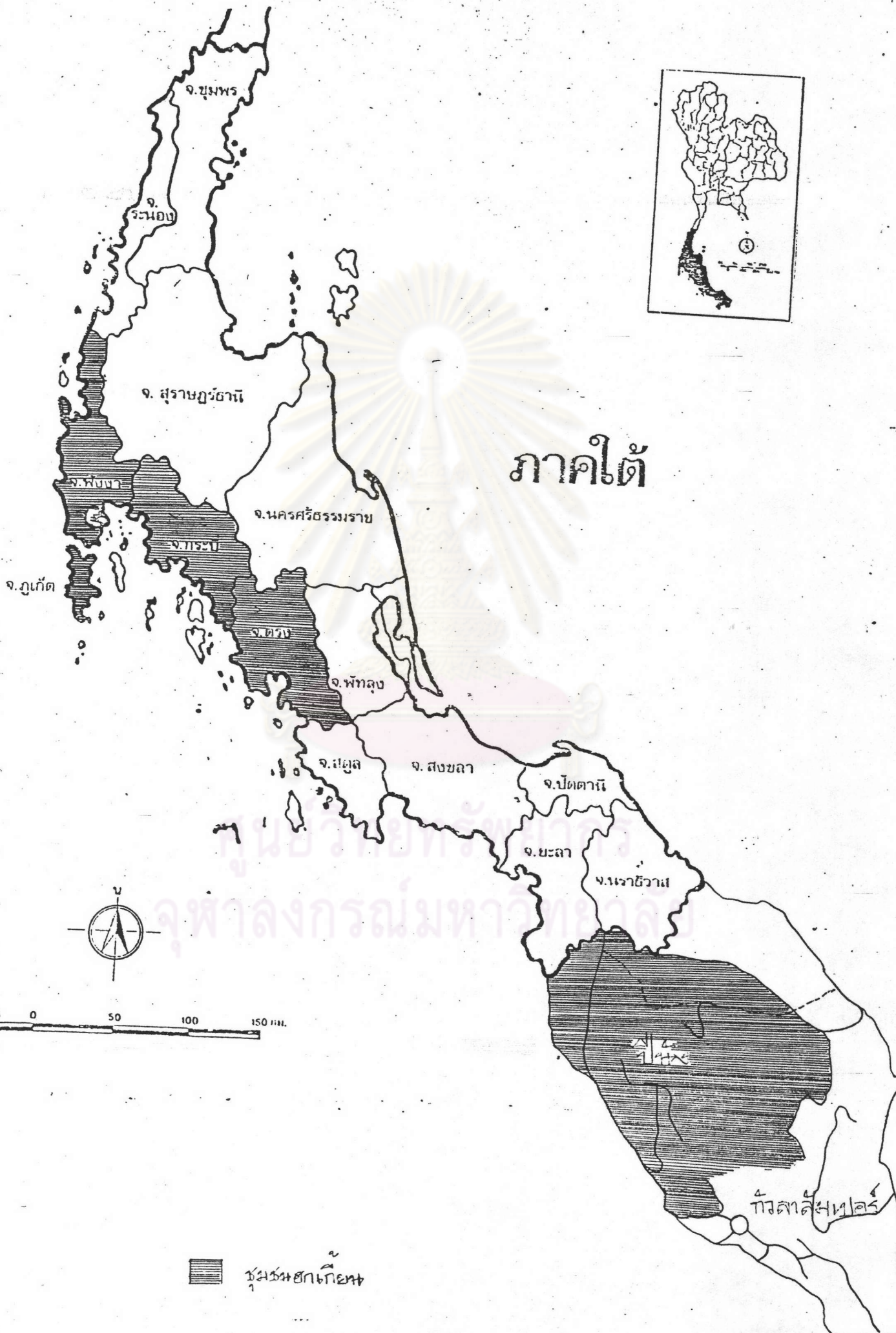
สำหรับบริเวณที่คนจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นชุมชนใหญ่ ในเกาะปื๊นงนั้น คือ บริเวณ Cannon Street หรือบริเวณที่เรียกกันว่า Cannon Square ซึ่งผู้วิจัยเลือกเป็นจุดเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แต่ก็มีบริเวณอื่นอีกที่คนจีนฮกเกี้ยนตั้งถิ่นฐานอยู่ ซึ่งกระจัดกระจายทั่วทั้งบริเวณเกาะปื๊นงไม่เป็นชุมชนใหญ่ เมื่อเทียบกับบริเวณที่ผู้วิจัยเลือกเป็นจุดเก็บข้อมูลดังกล่าว

สรุปได้ว่าผู้วิจัยทำการศึกษาชุมชนฮกเกี้ยน 5 ถิ่น คือ จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต ในแถบบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย และเกาะปื๊นง ประเทศมาเลเซีย

(ดูภาพรวมในแผนที่ประกอบที่ 1)

แผนที่ 1 แสดงชุมชนสภกเกียนที่ทำการศึกษาคั้ง 5 ถิ่น

2.3 การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ในการคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ดังนี้ คือ เป็นเพศชาย ที่มีอายุ 35-60 ปี และเป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

เกณฑ์ดังกล่าวนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ที่แม็คคอย (McCooy 1970) ใช้ และถือว่าเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมที่สุด เพราะคนในวัยอายุช่วงนี้จะไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงอีกแล้ว ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาหรือวัฒนธรรมประเพณี

วิธีการคัดเลือกผู้บอกภาษานั้น ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณจุดเก็บข้อมูลนั้น ๆ เป็นระยะเวลาานานมากพอสมควร ซึ่งได้แก่ญาติพี่น้อง และคนที่ผู้วิจัยรู้จักเป็นการส่วนตัว พวกเขาเหล่านี้เป็นคณนำผู้วิจัยไปพบผู้บอกภาษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่บ้านของผู้บอกภาษา และผู้วิจัยเป็นผู้ตัดสินใจเลือกผู้บอกภาษาตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งวิธีนี้ผู้วิจัยคิดว่าสะดวกและมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจุดเก็บข้อมูลในเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้วิจัยไม่ค่อยรู้จักคุ้นเคยเท่าที่ควร แต่ก็มีบางจุดเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกผู้บอกภาษาด้วยตนเอง เช่น จุดเก็บข้อมูลจังหวัดกระบี่ เพราะเป็นสถานที่เกิดของผู้วิจัยเอง

2.4 วิธีเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพราะจะทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้ละเอียด เมื่อมีปัญหาก็สามารถแก้ปัญหาได้ทันที ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยจะได้มีโอกาสสัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยตัวเอง

การเก็บข้อมูลจะกระทำโดยการซักถาม สัมภาษณ์ผู้บอกภาษา
ซึ่งในการนี้ผู้วิจัยใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนถามคำถามด้วย เพราะจะทำให้เข้าใจ
กันดียิ่งขึ้น ตัวอย่างคำถามเช่น

ly:4 ʔan1 chua1 kiw2 ly:4 ʔe:1 pa4 pa4
"ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศชาย เป็นอะไรกับเรา"

ly:4 ʔan1 chua1 kiw2 ly:4 ʔe:1 ma4 ma4
"ผู้ที่ให้กำเนิดเรามาที่เป็นเพศหญิง เป็นอะไรกับเรา"

หลังจากนั้นเมื่อได้คำเรียกญาติ 2 คำดังกล่าว ผู้วิจัยจะใช้
เป็นตัวหลักในการถามต่อไป เช่น

ly:4 ʔan1 chua1 kiw2 ly:4 ma72 ʔe:1 ma72
"ma72 ของ ma72 เป็นอะไรกับเรา"

ly:4ʔ an1 chua1 kiw2 ly:4 pa:3 ʔe:1 ma72
"pa:3 ของ ma72 เป็นอะไรกับเรา"

เมื่อได้คำเรียกญาติมาแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลดังกล่าวลงใน
แบบฟอร์มที่ได้สร้างขึ้น โดยผู้วิจัยจะบันทึกเป็นตัวอักษรสากล และมี
เสียงวรรณยุกต์กำกับ

หลังจากนั้นเมื่อได้บันทึกคำเรียกญาติต่าง ๆ ลงในแบบฟอร์ม
ที่สร้างขึ้นแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับ
วัฒนธรรมของชาวจีนฮกเกี้ยน เช่น

ʔi:1 ke:2 liaw4 ʔi:1 khia2 to74 lo74

- 1) หลังการแต่งงาน ผู้หญิงจะต้องไปอยู่บ้านผู้ชาย
หรือ ผู้ชายจะต้องไปอยู่บ้านผู้หญิง
หรือ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงแยกมาอยู่ตามลำพัง"

ca:1 pɔ:4 ka:5 ca:1 bɔ:5 boj4 kaw2

ʔin2 be:4 saj4 bo:5

- 2) "ผู้หญิงและผู้ชายที่มีแค่เดียวกันจะแต่งงานกันได้หรือไม่"

ca:1 bɔ:5 ʔu:2 ʔaŋ3 liaw4 boj4 jin2

ʔia2 ʔaŋ3 ji:2 se:4

- 3) "เมื่อผู้หญิงแต่งงานแล้วจะต้องเปลี่ยนไปใช้แซ่ ของ
สามีหรือไม่"

ha:1 mi:1 laŋ5 the:2 ʔi:1 ke:1 huɟ2

na:1 si:1 i:1 si:1

- 4) "การให้มรดกจะให้แก่ลูกชายก่อนหรือให้ลูกสาวก่อน"

pai2 in1 ci:4 ca:1 pɔ:4 ca:1 bɔ:5 sam1

mi72 laŋ5 pai2

- 5) "การบูชาแผ่นป้ายวิญญาณบรรพบุรุษ เป็นหน้าที่ของ
ลูกชายหรือหน้าที่ของลูกสาว" เป็นต้น

2.5 ปัญหาในการเก็บข้อมูล

2.5.1 ปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้บอกภาษาในทุกจุดเก็บข้อมูลเป็นผู้พูด 2 ภาษา คือ ในจุดเก็บข้อมูล 4 จุด ในประเทศไทยมีการพูดภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาจีนฮกเกี้ยน และในเกาะปีนังมีการพูดภาษาอังกฤษกับภาษาจีนฮกเกี้ยน จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ปัญหาดังกล่าวนี้ถือเป็นปัญหาใหญ่มากสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยต้องสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่เป็นคนจีนฮกเกี้ยนที่มีอายุมากแล้ว ซึ่งตัวผู้บอกภาษาเองพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ถึงแม้จะพูดภาษาไทยได้บ้าง แต่ผู้วิจัยผู้วิจัยก็ไม่ค่อยเข้าใจมากนัก เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้ภาษาจีนฮกเกี้ยนปนกับภาษาไทยในขณะเวลาที่สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นสถานการณ์การใช้ภาษาที่ทำให้ผู้วิจัยมีนงงมาก และกว่าที่จะได้คำเรียกญาติออกมาแต่ละคำนั้น ใช้เวลานานมากทีเดียว ในการเก็บข้อมูลที่เกาะปีนัง ผู้วิจัยต้องใช้ถึง 3 ภาษาในเวลาเดียวกัน คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนฮกเกี้ยน และภาษาจีนกลาง และในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 1 คนใช้เวลาเกือบ 1 วันเต็ม ในบางช่วงของการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องขอหยุดเพื่อเตรียมตัวถามคำถามใหม่ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่สับสน

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบตามขั้นตอนตาม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และ วิภัสรินทร์ ประพันธ์ศิริ เหตุผลที่ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพราะเป็นทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์ได้ผลที่ดี และมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้น ได้มีผู้นามาวิเคราะห์เรื่องต่าง ๆ มากมาย และสำหรับการวิเคราะห์เรื่องคำเรียกญาติด้วยวิธีดังกล่าวแล้ว ได้เคยมีผู้ทำมาแล้วทั้งยังได้ผลการวิเคราะห์ที่ดี ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์มีดังนี้ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2533 อ้างถึงใน วิภัสรินทร์ ประพันธ์-

ศิริ, 2535)

2.6.1 ศึกษาความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำที่ได้จากการ
เก็บข้อมูล ซึ่งความหมายดังกล่าวนี้เป็นอรรถลักษณะ (Semantic Features)

2.6.2 หลังจากที่ได้ศึกษาความหมายของแต่ละคำแล้ว ผู้วิจัยจะนำ
ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด มากำหนดหามิติแห่งความแตกต่าง (Dimensions of
Contrast) ของคำเรียกญาติทั้งหมด คือ

2.6.2.1 รุ่นอายุ (Generation)

2.6.2.2 สายเลือด (Lineality)

2.6.2.3 อายุ (Age)

2.6.2.4 เพศ (Sex)

2.6.2.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ (Parental Link)

2.6.3 นำข้อมูลมาระบุอรรถลักษณะ (Semantic Features)
ในแต่ละมิติเมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างแล้ว ซึ่งจะใช้เป็นองค์ประกอบของ
ความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำต่อไป

2.6.3.1 รุ่นอายุ (เรียกย่อ ๆ ว่า "รุ่น")

รุ่น 0 หมายถึงตัวเอง (ego)

รุ่น +1 หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 1 รุ่น เช่น พ่อ แม่

รุ่น +2 หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 2 รุ่น เช่น ปู่

รุ่น +3 หมายถึงสูงกว่าตัวเอง 3 รุ่น เช่น ทวด

รุ่น -1 หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 1 รุ่น เช่น ลูก

รุ่น -2 หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 2 รุ่น เช่น หลาน

รุ่น -3 หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 3 รุ่น เช่น เหลน

รุ่น -4 หมายถึงต่ำกว่าตัวเอง 4 รุ่น เช่น โหลน

2.6.3.2 สายเลือด ซึ่งแยกออกเป็น

สายตรง หมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้สืบสาย โดยตรง เช่น ปู่ กับ พ่อ ใช้รรณลักษณ์ (+ สายตรง)

สายข้าง หมายถึง การมีบิดามารดาร่วมกัน เช่น พี่ กับ น้อง ใช้รรณลักษณ์ (- สายตรง)

2.6.3.3 อายุ หมายถึง การมีอายุมากกว่าซึ่งจะเป็นการใช้รรณลักษณ์ (+ อายุ) และการมีอายุน้อยกว่าซึ่งจะใช้รรณลักษณ์ (-อายุ)

2.6.3.4 เพศ หมายถึง ผู้ชายและผู้หญิงซึ่งจะใช้รรณลักษณ์ (+ ชาย) และ (- ชาย) ตามลำดับ

2.6.3.5 ฝ่ายพ่อ/แม่ หมายถึง เป็นฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ซึ่งจะใช้รรณลักษณ์ (+ พ่อ) และ (- พ่อ) ตามลำดับ

2.6.4 ระบุความหมายของคำเรียกญาติแต่ละคำตามที่ระบุใน 2.6.1 โดยใช้รรณลักษณ์ เช่น

/tia1/

$$\left[\begin{array}{l} \text{รุ่น} + 1 \\ + \text{สายตรง} \\ + \text{ชาย} \end{array} \right] \text{ เป็นต้น}$$

2.6.5 นำเสนอคำเรียกญาติที่วิเคราะห์ห้องค้ประกอบของความหมายแล้ว ในรูปของตารางแสดงความหมายของคำเรียกญาติ (ดูตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความหมายของคำเรียกญาติ

รุ่น	ฝ่าย	อายุ	สายเลือด	
			+สายตรง	-สายตรง
(พ่อ/แม่)			เพศ	เพศ
			+ชาย	-ชาย +ชาย -ชาย
+3	+พ่อ -พ่อ			
+2	+พ่อ -พ่อ			
+1	+พ่อ -พ่อ	+อายุ -อายุ +อายุ -อายุ		
0		+อายุ -อายุ		
-1				
-2				
-3				
-4				

สำหรับตารางแสดงความหมายของค่าเรียกญาตินี้ เป็นตาราง
 แสดงความหมายที่สอดคล้องกับมิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้ค่าเรียกญาติแตก
 ต่างกัน โดยที่ในแถวบนสุดของตารางเป็นรายการมิติแห่งความแตกต่างทั้ง 5
 ประการคือ รุ่น (รุ่นอายุ) ฝ่าย (พ่อ/แม่) อายุ สายเลือด และเพศ
 สำหรับรุ่น จะเห็นได้ว่าเริ่มจากรุ่นอายุของตนเองคือ 0 เหนือขึ้นไปเป็นญาติ
 2 รุ่นอายุ คือ รุ่นอายุที่สูงกว่าตนเอง ได้แก่ +2 และ +3 สำหรับต่ำลงไป
 มีญาติ 4 รุ่นอายุ คือ รุ่นอายุที่อ่อนกว่า ได้แก่ -1 -2 -3 -4 ตามลำดับ
 ค่าเรียกญาติในทุกรุ่นอายุจำแนกตามเพศเป็นชาย (+ชาย) หรือหญิง
 (-ชาย) นอกจากนี้ยังจำแนกเป็นฝ่ายพ่อ (+พ่อ) หรือฝ่ายแม่ (-พ่อ) และ
 ในรุ่นอายุ +1 และ 0 ยังอาจจำแนกย่อยเป็นอายุมากกว่า (+อายุ) หรือ
 อายุน้อยกว่า (-อายุ)

2.6.6 วิเคราะห์ลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมที่สะท้อน
 ให้เห็นจากความหมายของค่าเรียกญาติและการใช้ค่าเรียกญาติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย